

posito, multa volvens mecum in animo, quomodo de tam spiritali prisci temporis monachorum officio versus esset in possessionis sæcularis servitio, mecum tractavi ut illum locum darem monasterio sancti Victoris de Massilia, in quo constitueret Isarnus abbas monachos in Christi servitia. Igitur ego Raimbaldus, gratia Dei in præsulatus honorem aublimateus, ipsam ecclesiam Sancti Genesii cum omnibus sibi subjectis ecclesiis, et cætera omnia quæ in præsentem videntur tenere, et quidquid in futuro potuerit acquirere, de ipsis rebus quas jam tenet, vel unde quoque aliunde acquisierit, exceptis illis laicalibus feudis, et quidquid laici illi ex ipsis suis feudis abbati congregationis cesserunt, cum eo

A consilio, vel cæterorum episcoporum meorum successorum, totum in manus Isarni abbatis S. Victoris Massiliensis tradimus, donamus, cedimus jure perpetuo, nobis in hoc consentientibus totius provinciæ principibus seu comitibus Josefredo atque Bertranno, et nostræ sedis canonicis Arelatensibus, Poncio Massiliensi episcopo, cum fratribus; tali ratione ut a monachis vel ab abbate census per singulos annos reddatur altari Sancti Stephani vel Sancti Trophimi, libra una incensi in festo sancti Trophimi. Id ipsumque enim, quod inspirante Deo egimus, sacrorum canonum et legalis jubet auctoritas, ut de rebus episcopii construat monasterium.

ANNO DOMINI MLXVII.

GERVASIUS

REMENSIS ARCHIEPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(Ex Gallia Christiana, nov. edit. t. X.)

Præsulem hunc, quem plerique omnes laudant, Willemus abbas Metensis vehementer et inimice insectatus est maledictis, tyrannum etiam illum vocans; et tamen abbas ille prædicatur fuisse vir Deo deditus, et sanctissimæ vitæ; non diffidendum, tamen est illum, si fides adhibenda sit historiæ beati Theoderici abbatis Andaginensis, quamvis *ad omnia sagacem et strenuum, episcopatuque dignum, natura tamen et moribus plusquam oportuerit ferum, immitem et truculentum* fuisse. Natus est ille anno 1007, id est forte 1008, non. Februar. apud Castrum Ledi, parentibus Hamelino seu Aimone domino Castrum Ledi et Hildegarde seu Hildeburge de Bellismo, sore Avesgandi episcopi Cenomanensis. Avesgando avunculo successit in episcopatu, anno 1036; sed vix episcopale solium conscenderat, inquit Marlotus, cum Herbertus, cognomine Baccho, qui jamdudum Avesgando molestus fuerat, ei insidias struit, et inaudita tyrannide ab ingressu urbis Cenomanensis per duos annos excludit. Subinde Godefridus Andegavensis, cui episcopium Gervasius quandiu superstes esset, Herberti pravitate denuo fatigatus promiserat, ei ex amico hostis factus est; nam se delusum arbitratus castellum Ledi obsidione cinxit, tum prætextu ineundæ pacis Gervasium ad familiare colloquium alliciens eum subdole cepit, atque in vinculis captivum per septem annos detinuit, ut ex actis concilii Remensis sub Leone IX colligitur; ubi Godefrida sub anathemate injunctum ut Gervasium libertate donaret: quam tamen ille non est assecutus quin prius castellum Ledi quod sibi patrimonii

B jure obvenerat, etiam nolens cederet. Ex longo et tædioso carcere Gervasius ereptus in Northmanniam secessit, ubi, a Guillelmo duce comiter exceptus, auro, argento, honore, multisque prædiis cumulatur. Fama ejus per universam Galliam crebrescente, rex tantum præsulem allicere ac beneficiis sibi devincere cupiens, eum primo a consiliis esse voluit; tum Gindone archiepiscopo fatis cedente, Remenses infulas ei cupidissime conciliavit, quas annuente clero et populo adeptus est idib. Octobr. anno 1055.

Quadriennio post, x Kal. Jun. ipso die Pentecostes, Philippum I, rege Henrico patre præsentem, inunxit, astantibus viginti quatuor episcopis, ac Nicolai V papæ legatis. Rem gestam exponit vetus charta, quam a tomo II Libertatum ecclesiæ Gallicanæ transcribi curavimus inter instrumenta. Hanc autem nactus occasionem Gervasius, vindicavit sibi totius Galliæ primatum, potestatem consecrandi reges Francorum et summum cancellariatum quem antecessores sui obtinuerant. Cæterum ex charta illa cui concinunt aliæ numero quamplurimæ, præter Albericum Trium Fontium, Chronicon Remense, et appendixem ad chronicon Mosomagense, constat Gervasium sedere cœpisse anno 1055; quod si quibusdam aliis instrumentis repugnare videtur, in horum notis chronologicis mendum irrepsisse necesse est scribarum aut librorum vitio. Videtis infra quæ ea de re dicturi sumus in abbacia S. Dionysii Remensis. Exstant plurimæ ad Gervasium litteræ Stephani X papæ, qui illum pro religioſa fortiter

agere invitat, auxiliumque sedis apostolicæ non de- futurum pollicetur, postquam sibi cum illo amici- tiam optavit perpetuam, hortaturque eum ut ad Ro- manam synodum conveniat : item Nicolai II, juben- tis Bellovacensem episcopum, Simoniacæ, ut crede- batur, promotum, cum Silvanectensi ejusdem crimi- nis reo ab officio suspendi : item Alexandri II, qui- bus eum hortatur ut in causa abbatissæ e Laudu- nensi monasterio injuste ejectæ cognoscenda, Eli- nando episcopo juxta tenorem commissionis aposto- licæ assistat; prohibet etiam ne consecret Josselinum Suessionensem episcopum de Simonia convictum; Bellovacensem corrigi, et Ambianensem ob injuriam Corbeiensi abbatæ illatam ad satisfactionem adigi præcipit; corpus denique S. Memmii, ab ecclesia sua iutebite per Catalaunensem antistitem translatum ad propriam basilicam, comminatione censurarum ecclesiasticarum referri mandat. Duæ quoque a Gervasio scriptæ leguntur epistolæ; altera anno 1060 ad Nicolaum II, post foundationem seu potius re- stauracionem monasterii S. Martini a Campis Pari- siensis, cui subscripsit, et mortem Henrici I regis; altera anno 1061 ad Alexandrum II; quibus obse- quium suum erga sedem Romanam aperte significat. Scripsit etiam de miraculis S. Melanii episcopi Red- onensis. Vitam denique S. Donatiani archiepiscopi Remensis dicitur composuisse.

Sed in hoc sibi maximam laudem peperit, quod et numeretur inter fundatores ecclesiæ Castri-Ledi, diocesis Cenomanensis, et tres in urbe sua metro- politana ecclesias in integram restituerit. Ac pri- mum quidem basilicam Sancti Nicasii, cujus paten- tes undique ruinas, deturpatamque intus et foris elegantiam et venustatem non potuit sine lacrymis intueri, reparavit suis impendiis anno 1060. Deinde in ecclesia SS. Timothei et Apollinaris canonicos duodecim fundavit anno 1064, opem ferentibus Remigianis monachis, ad quos illa pertinebat. Denique apud S. Dionysium et basilicam renovavit, et cano- nicos regulares introduxit anno 1067. Guidonem or- dinaverat 1063 aut 1064 episcopum Bellovacensem, et chirographo suo firmaverat anno 1065 instru- menta Balduini comitis Flandriæ et Philippi I regis Franciæ de instauratione cenobii Hasnoniensis.

Obiit iv Non. Kal. anno 1067, post datum in ex- tremis, cum sacrum viaticum perciperet, eximium fidei suæ argumentum. Id ex codice Remensis Ec- clesiæ conscripto ab Odelrico præposito, qui rei ge- stæ interfuit, totidem verbis referre juvat: « Anno epi- scopatus domni Gervasii xii nondum finito, sed in

A ipsis Idibus Octobris si viveret finiendo, iii Kal. Jul. festivitate SS. Petri et Pauli ad vesperum ag- gravatus infirmitate qua post sexto die mortuus est, prædictus domnus Gervasius archiepiscopus fecit ad se fratres et canonicos convocari qui tunc inveniri poterant. Quibus accersitis et præsentibus credui- tatem suam aperuit, et ut vere catholicus confesio- nem suam fecit; sicque postea communicavit de sacrificio altaris Domini. Nobis quoque ut ei ante Deum testes fuisset quod idem vere corpus et sanguinem credidisset inunxit et postulavit. Post hæc, ut in eadem membrana legitur, admonitus ut Ec- clesiæ Remensi ob damna ab ipso illata faceret satis, vadium dedit Odelrico præposito promisitque si su- perviveret omne emendaturum. Idem etiam pro- missum fecit Herimaro S. Remigii abbati. In eodem codice Gervasius multa Remensi ecclesiæ ornamenta contulisse dicitur, quæ omnia recensentur; insuper fratribus ecclesiæ Remensis ad anniversarium suum faciendum dedisse quatuor molendinos bene instru- ctos ad Duos pontes super Vidulam, etc. In veteri Necrologio quod in eodem codice habetur, iv Non. Jul. decessisse perhibetur domnus Gervasius archi- episcopus, qui dedit S. Mariæ molendinos citra pon- tem ad dividendum canonicis quidquid inde exierit in anniversario suo. Qui dies convenit iis quæ modo de ejus obitu retulimus; indeque patet falli Marlot- tum qui eum mense Aprili obiisse dicit. Locus sep- ulturæ ejus adhuc visitur, inquit idem Marlotus, sub C lapide nigro in oedeo majoris ecclesiæ prope aquilam, cui breve hoc insculptum legitur epitaphium :

GERVASIUS ARCHIEPISCOPUS.

Ex virtutis vir, ac inter eos qui in Gallia illo sæculo claruerunt longe celebris, solers, mu- nificus, sapiens, laudumque omni genere cumu- landus. Hic siquidem turbato regni statu, majo- ris momenti negotia, ut summus cancellarius, dignè administravit, caritque ne schisma ac si- moniæ labes Ecclesiam Gallicanam inficeret. Li- beraliter ejus eluxit quam maxime in monaste- riorum SS. Dionysii et Nicasii restauratione, quorum opem statim post obitum expertus est, doctrina in elucidatione Vitæ sancti Donatiani ex Colvenerio, pietas in obsequio sanctæ sedi apostolicæ jugiter et opportune præstito; hunc Chronicon Floriacense strenuissimum virum ap- pellat, post auctorem Vitæ sancti Melanii Redo- nensis, Guibertus de Novigento famosissimum archiepiscopum, chartularium Sancti Dionysii Parisiensis pro Nogento nulli in regno sapien- tia et honestate secundum, Chronicon Sancti Ni- casii virum catholicum, lingua facundum, justi- tia insignem, humilem ad merita, ad vitia rigi- dum; quæ omnia Breviarium Remense paucio- ribus verbis contrahit.

GERVASII

EPISTOLÆ AD NICOLAUM II ET ALEXANDRUM II PONTIFICES ROMANOS

Vide supra in Nicolao II et infra in Alexandro II